

fig Formueforpligtelser og enhver Formuerettigheder, kunne stiftes uden nogen Kontrol, uden nogen Indskrænkning, blot ved en Overenskomst mellem to Personer, er noget temmelig Oenstaaende i dansk Ret. En Indskudsfond eller anden Grundfond for Sparekasser eller uansvarlige Selskaber er ikke nogen Christensbetingelse for disse. Vil det uansvarlige Selskab drive borgerlig Næring — hvad Sparekassernes Virksomhed ikke er, hvilket de Herrer ville se af dette Lovforslags § 6 — skal det gjøre Anmeldelse til Firmaregistret. Hvis Selskabet vil drive bunden Næring, skal det have et Borgerstab eller Næringsbevis. Forbigaaes enten Anmeldelsen eller Erhvervelsen af Næringsadkomst, saa indtræder der Straf efter de paa-gældende Bestemmelser, men selve Selskabet er stiftet, kan med sin eiendommelige uansvarlige Karakter indtræde i Formueforbindelser, skjøndt disse Bestemmelser ikke ere bleve iagttagne. Som jeg før bemærkede, har dernæst den private Villiesbestemmelse fuld Raadighed over, hvorledes Selskabets Virksomhed skal ordnes; det er Stifterne eller Bestyrerne, eller hvem det nu bliver i det konkrete Tilfælde, der tage Bestemmelse om Indlaansrentens Størrelse; det er de samme Personer, der ligeledes bestemme, hvorledes Midlerne skulle anbringes, hvorledes Administrationen skal føres, og hvilke Administrationsudgifterne skulle være. I og for sig er der aldeles Intet til Hinder for med fuld Retsguldighed at vedtage den Bestemmelse, at det Overflud, der maatte vise sig at maatte være efter behørig aflagt Regnskab, kan deles mellem Stifterne. Om en Forpligtelse til at henlægge Overfludet som Reservecfond er der efter den nugældende Ret ikke Tale. Efter denne Retsstilstand vil det kunne fortaas, at man har talt om, at Kontraktfriheden her er eneraadende. Det er i og for sig maaste mindre heldig udtrykt, men det er let forklarligt, at man har glemt, at der bagved de retlige Virkninger, som saaledes kunne tilveiebringes ved Overenskomst, ligger en Retsnorm, som er den egentlige Kilde til disse Virkninger. Med den Retsstilstand for Die, som jeg nu har skitseret, vil det kunne fortaas, hvor vid en Dør der lades aaben for den Mulighed, at en Sparekasse kan blive ude af Stand til at fyldestgjøre sine Forpligtelser, med andre Ord blive insolvent. I Reglen begynder den uden nogenformhøst Midler, dens første Midler ere de Indskud, som den modtager fra Sparerne. Det er ganske naturligt, at der, for at faae Midler til at raade over, strax sættes en forholdsvis temmelig høj Indlaansrente. Denne Indlaansrente tilligemed alle Administrationsudgifterne skal imidlertid afholdes af den Rente, som kan indvindes ved Disposition over de indskudte Penge, for saa vidt man overhovedet kan disponere over dem og ikke maa beholde dem i Kassen for at kunne tilfredsstille de Begjæringer om Udbetaling, som maatte indkomme. Naar nu

hertil kommer, hvad der saa let kan indtræde, at et eller andet Tab møder med Hensyn til de anbragte Midler, eller at der blot indtræder en Synken i Kurs af de Effekter, som ere bleve anskaffede for Indskudene, vil det ses, at Insolventen i Virkeligheden er til Stede, og af let forklarlige Grunde vil denne Insolventis naturligtvis stige i samme Forhold, som der sker Tilstrømning om at faae Indskud udbetalt og det bliver nødvendigt for Sparekassen at realisere paa forceret Maade. Denne Tingenes Tilstand er imidlertid uholdbar, og den er navnlig uholdbar under nedadgaende Konjunkturer. Lovforslaget tilfigter altsaa netop nu at gribe ind i denne Tilstand. Det er karakteristisk for dette Lovforslag, at det, forment taget, ikke giver Regler for alle Sparekasser, men kun for dem, som ville nyde Godt af de i Forslagets § 1 omtalte Begunstigelser. Disse Begunstigelser ere jo, som bekendt, dels den lettere Afgang til Mortifikation af bortkomne Sparekasseregninger gennem Indkaldelse i Loviserne uden nogen Mortifikationsdom, dels Stempelfrihed for Sparekasseregningerne, dels Frihed for Arrest og Beslag paa de Summer, som maatte være indsatte, og til disse Begunstigelser har jo Lovforslagets § 1 føiet Afgangen til som almindelig Ret at tage indtil 5 pCt. i Rente af Midler, som udlænes mod Pant i faste Eiendomme, uden at dertil behøves nogen særlig Bevilling for det enkelte Tilfælde. Jeg bemærkede før, at Forslaget kun tilfigter at give Lov for de Sparekasser, som ville nyde disse Begunstigelser, men faktisk vil Forholdet stille sig saaledes, at Lovforslaget kommer til at give Regel for alle Sparekasser; thi jeg tror ikke, at en Sparekassens virksomhed uden disse Begunstigelser, af hvilke jo utvivlsomt Stempelfriheden er den væsentligste, er mulig. Grundtanken i Lovforslaget er nu den — og det tror jeg er en særdeles heldig Tanke — at en Sparekasse for at kunne nyde Godt af disse Begunstigelser skal have sine Vedtægter stadfæstede af Indenrigsministeren. Dette skal gjælde ikke blot om de Sparekasser, der stiftes i Fremtiden, men ogsaa om de alt bestaaende. De sidste skulle jo efter Lovforslagets første Paragraf inden 1ste November 1879, for at nyde eller bevare Begunstigelserne, have erhvervet Indenrigsministerens Stadfæstelse paa Vedtægterne. Nydelsen af disse Begunstigelser er dernæst i Lovforslaget betinget af, at Sparekassen holder sig Lovens Forskrifter i dens 4 første Paragrafer efterrettelig. I manglende Fald kan Indenrigsministeren tage Stadfæstelsen tilbage, og dermed ophøre Begunstigelserne. Medens altsaa Stadfæstelsen betinger disse Begunstigelser, er Stadfæstelsen selv afhængig af, at Vedtægterne fyldestgjøre de Fordringer, som ere angivne i Forslagets § 2. Paa dette Punkt viser der sig en fremtrædende Forskel mellem den tidligere gjældende Ret og den Retsordning, som Lovforslaget tilfigter. Tidligere meddeltes disse